

négy kehelylevél többé-kevésbé visszahajlik lefelé és sötét vörösbarna belső felszine látható. A négy pártalevél kinyíláskor körülbelül 15 mm. hosszú és széles, bőrnemű, s csaknem félgömb alakban domborúl ki; majd vízszintesen kerülnek szét, vagy valamennyire lefelé is hajlanak és azután gyorsan, körülbelül egy nap alatt 25 mm. hosszúra és 30 mm. szélesre növekednek, s ekkor egyszersmind minden egyes szíromlevél egy-egy csővé göngyölődik össze. Ennek eredménye az, hogy az igénytelen felső sztn elrejtődik, az alsó, most külső felszín pedig pompás fehéren tündöklök. A kezdetben bőrnemű és csaknem izetlen pártalevelek, tökéletesen kifejlődve húsosak, puhák és édesek mint a cukor.

Az 50—60, több körben álló, vastag, merev sötétvörös porzó alúl 7 mm., felül 30 mm. átmérőjű kúp alakjában áll a virágban, melynek közepéből a szintén sötétvörös, merev bibeszár emelkedik ki alig észrevehető gombalakú bibéjével.

A virágoknak nincsen illatuk s a mint látszik, virágmézet sem választanak ki. A virágokról még az is nevezetes, hogy mindig nagyon gyéren jelen-

nek meg egyszerre, de a virágzás azután hónapokig tart.

A Feijoa pompás virágait Fritz Müller kertjében alig látogatták méhek, azonban feltűnt neki, hogy a viráglevelek tökéletesen kifejlődésük után csakhamar le voltak majd félig, majd tövig rágva, mintegy leharapdálva. Müller el sem gondolhatta, miféle állat harapdálta le fájának kevés számú virágait s kevés reménye is volt a tettes rajtakapásához, azért alig öt éves kis unokáját bízta meg, hogy lesse meg, ki csipdesi le édes virágait. Pár nap múlva csakugyan bekiáltott a kicsi, hogy: nagy-papa! egy fekete madár eszi a virágot! Csakugyan egy fekete madár (valószínűleg valami *Thamnophilus*-féle) ült egy ágon s onnan csipkedte az ízletes virágleveleket. E működése közben pedig majd a torkával, majd feje búbjával érintette a porzókat, meg a bibét, így eszközölvén a beporozást. Később Müller még többször is látta e madarat, barna nöstényével együtt falatozás közben.

Miképen alkalmazkodott a *Feijoa* ilyen bámulatosan a beporozásához, az egyelőre alig gyanítható. (Kosmos, 1886. — I. köt. 2. füzet.) P. S.

TERMÉSZETTAN.

(11.) A NAP ÁLLANDÓJA. A Nap állandója alatt azt a melegmennyiséget értjük, melyet a légkör határán elhelyezett négyzetméternyi terület egy percz alatt kapna, a sugarak merőlegesen esvén rá.

Pouillet volt az első, ki a Föld felszínén végrehajtott aktinométeres mérések alapján, számításba véve a légkör okozta elnyelést, ez állandót meghatározta. Ő ezt 17.6 kalóriának találta. Hagen G., Ottó fiától Madeirában 1861—1862-ig tett megfigyelésekből 20 kalóriát számított ki. Crova 1876-ban 19.0—23.2 kalóriát kapott. Violle a Mont-Blanc-on végzett kísérletekből még nagyobb értéket kapott, t. i. 25.6 kalóriát. Legutóbb Langley, az Alleghany obszervatórium igazgatója, 1881-

ben tett megfigyeléseiből azt következtette, hogy a Nap állandója 28.4 kalória.

Hogy a talált értékek olyannyira elütnek egymástól, annak valószínű oka az, hogy minden egyes észlelő más-más készüléket használt. A Földünk *felszínére* érkező meleg mennyiségének értékei mégis elég jól összevágának, kivéve a Violle és Langley számait, mint az a következő táblázatból kitünik.

	Kalória
Pouillet, 1838. május 11-ikén,	
Paris, dél	13.0
Hagen O., 1861. augusztus 3-ikán,	
Funchal, 73° magasságban . . .	13.3
Röntgen és Exner, 1873. június	
29-ikén, Strassburg, dél . . .	12.3
Desains, 1874. június 22-ikén . .	12.9

Kalória

Crova, 1875. nyarán, a Nap a
zénithben 13°0
Weber F. Zürich, dél 12°1
Weber F. Szt.-Gotthard, dél 14°0
Weber F. Pizzo centrale, dél. 15.2
Violle Mont-Blanc, 18.3
Langley Alleghany hegyek 18.1
A Revue Scient. nyomán közli

R. A. L.

(12.) FÖLDÜNK ELEKTROMOS ÁRAMAI. Nem rég meteorológiai obszervatóriumot rendeztek be a Ben-Nevis csúcsán, Skóciának, sőt az egész angol királyságnak legmagasabb hegyén. Az intézetet telegráf útján összekötötték a legközelebb fekvő várossal, William-mel, s így megfigyelhették, vajjon a drótban időnként földi áramok mutatkoznak-e.

A vonal drótjába galvanométert iktattak s a múlt év szeptember és október hónapjában rendszeresen észleltek. Az edinburgi Royal Society-nek beküldött jelentésnek ime ez a rövid kivonata:

Az óránként végzett észleletekből kitűnik, hogy éjjeltől reggeli 4 óráig elektromos áram emelkedik a hegy csúcsa felé, mely legerősebb 2 óraker. Azután ellenkező irányú gyenge áram jelentkezik 5 óráig, a midőn újra a vonalon felfelé irányuló erős áram lép fel, mely maximális értékét d. e. 10 óraker s minimális értékét d. u. 1 óra felé éri el. Azután újra megfordul az áram, melynek ereje aránylag gyorsan nő d. u. 3 óráig; 5 óra körül beáll egy bizonytalan időszak. Ennek végeztével megint felfelé irányuló folytonos áram keletkezett, amely erőben nőtt este 9 óráig, s leggyengébb volt este 11 óraker.

Az észleleteknek egész ideje alatt a Ben-Nevis-t folytonosan köd borította, s e körülmény szintén hatással volt az eredményre. Midőn a csúcs körüli levegő időnként kitisztult, a drótban erős áram jött felfelé, havazáskor pedig az ellenkezőt tapasztalták.

E tünemény megérdemelné, hogy nagy gondal s behatóan tanulmányoztassék, mert így talán sikerülni fog meg-

oldani a földi áramok okának kérdését. (La lumière électric.) R. A. L.

(13.) EGY ÚJ ÖTVÉNY ELEKTROMOS ELLENÁLLÓ KÉPESSÉGE. Az új ötvény neve *platinoid*, s első előállítója Martinó. A platinoid 1—2% wolframot tartalmazó újezüst, mely következő módon készül. Bizonyos mennyiségű rezet összeolvasztanak foszfor-wolframmal, mihez azután nikkelt, továbbá zinket, s végül a még hiányzó mennyiségű rezet adják. Hogy az így keletkező ötvényből a foszfor s a wolframnak egy része eltávolíttassék, az anyagot több ízben meg kell olvasztani, mi által az említett két elem a salakba kerül. A végül kapott ötvény szép fehér, simítás után az ezüsthöz nagyon hasonló, és fényét sokáig tartja meg. B o t t o m l e y megvizsgálta ellenálló képességét s úgy találta, hogy ez körülbelül másfélszer akkora mint az újezüsté és hogy ellenállása a hőmérséklet emelkedésével csak *kis mértékben változik*, a mi kiválóan fontos. A platinoid ellenálló képességének a hőmérséklettel való kapcsolatát megvizsgálandó, platinoid-drótot körültekert egy facsóra s azt olajfürdőbe elhelyezve, lehetőleg egyenletesen hevítette.

Kísérleteinek eredménye a következő táblázatból tűnik ki, melyben az ötvény ellenállása 0° C.-nál egynek vétetett:

Hőmérséklet	Ellenállás	Hőmérséklet	Ellenállás
0° C.	1'0000	60° C.	1'0126
10° »	1'0024	70° »	1'0134
20° »	1'0044	80° »	1'0166
30° »	1'0066	90° »	1'0188
40° »	1'0075	100° »	1'0209
50° »	1'0097		

Tehát az ellenállás átlagos növekedése 0 és 1000 között 0.0209%, ha a hőmérséklet 1° C.-szal nő. Egy másik drótnál 0.022% volt az átlagos változás 1° C.-ra vonatkozólag. Matthiesen és Emónak újabban végzett kísérletei szerint az ellenállás növekedése réznél 0.38% és újezüstnél 0.44%. Ezek alapján a platinoid sokkal állandóbb a

rénél s az újezüstnél, a miért is ellenállás-tekercsek előállítására nagyon alkalmasnak látszik. R. A. L.

(14.) HOGY LEHET NAGY ÁTMÉRŐJŰ ÜVEGCÖVET ELMETSZENI? Tágas, pl. 10 cm. átmérőjű üvegcsövet elvágni nem könnyű feladat. Szépen sikerül azonban a következő módon: az üvegcsövet körülbelül 0.5 mm. átmérőjű vasdróttal vesszük körül, melynek két végét összekötjük elég erős galván-telep sarkaival. Az áramot megindítva, a drót izzóvá válik; most a drót mellé kevés vizet cseppentve, a cső a drót mentében tisztán ketté hasad. E művelet annál biztosabban sikerül, mennél vastagabb az üvegcső. (La Nature 1885. 614. sz.) R. A. L.

(15.) AZ ELEKTROMOSSÁGNAK ÚJ GYAKORLATI ALKALMAZÁSA. Az elektromosságot sok mindenféle alkalmaszák ma, de alkalmazása kizárólag arra a hatására van alapítva, melyet jó vagy rossz vezetőkből álló vezetékben fejt ki, holott új alkalmazása az elektromosság kisülésének egy feltűnő hatásán alapul.

Lodge (tanár Liverpoolban) a következő nevezetes észleletet tette. Üvegharang alatt elégetett magnézium-drótot, minek következtében a harang sűrű magnéziumoxid-füsttel telt meg, és jó hosszú idő telt el, míg a füst eloszlott s az üvegharang levegője megtisztult. Újra megtöltötte az üvegharangot füsttel, s bevezetett egy elszigetelt fémcsúcsot, melyet jól működő elektromos gép egyik sarkával kötött össze. A mint a gépet megindította, a füstben heves mozgás támadt; pelyhekké és szalagokká verődött össze, melyek gyorsan leestek, illetőleg az üvegharang oldalaira tapadtak, a miért is a levegő nagyon rövid idő múlva teljesen megtisztult. A hatás ugyanaz volt, bármiből keletkezett legyen a füst.

Lodge más alkalommal Clarkkel terpentint égetett el a szobában, miből olyan füst keletkezett, hogy egyáltalában nem lehetett rajta keresztül

látni. Bevittek a szobába egy elektromos gépet és megindították: öt perc múlva a levegő tiszta volt; a füst vastag pelyhekben ott függött a falakon. A tü-nemény úgy magyarázható meg, hogy a csúcsokból kiáramló elektromosság a füstreszecskékre megosztást gyakorolva, pozitív és negatív elektromosság keletkezik bennök, minek következtében a kölcsönös vonzás folytán pelyhekké tömörülnek.

Az említett kísérletek arra indították a Walker, Parker & Co. társaságot, hogy bagillti (North-Wales) ólomhutáikban az új felfedezés gyakorlati alkalmazhatóságát illetőleg tegyenek próbákat. Ezen hutákban a 19 pestből fejlődő füstöt hosszú csatornákon s kamarákon vezetik keresztül, hogy az ólomfüst összesűrűsödjék; de ezt a célt csak félig-meddig érték el, dacára annak, hogy a csatornák összes hossza 3 km.

A főcsatornára merőlegesen alkalmaztak egy nagy hordókból összerótt mellékvezeteket, melybe helyenként egymással szemközt ablakok voltak, hogy a bent történendőket látni lehessen. Két ilyen ablak között állottak az elektromos gép egyik sarkával összekötött elszigetelt fémcsúcsok, a másik sarka pedig a földdel volt összekötve. A gép 10 cm. hosszú szikrát adott. Ebbe a csatornába bevezették a füstöt, s azután mind két végét elzárták. A füst-sűrű ködnek tűnt fel, mely óráig állva, csak keveset ritkult, de a mint az elektromos gép működni kezdett, azonnal képződtek a pelyhek, melyek azután a falakhoz repülve odatapadtak, úgy, hogy a csatorna levegője pár perc múlva oly tiszta volt, mint a füst bevezetése előtt. Megvizsgálták azután az elektromos kisülés hatását gyorsan mozgó füstre. Az összes pestek füstjét ugyanis a kísérleti csatornán vezették keresztül a szabadba, úgy hogy a csatornából sűrű füstfelhő tödült ki. A mint a gép működni kezdett, az ablakokon át nem vehettek ugyan észre semmi változást a gázok gyors mozgása miatt, de a csatorna nyílásánál eltűnt a sűrű füst, s helyette pelyhek jelentek

meg. A kisülésnek eme sajátságos hatását sem a forróság, sem a nedvesség, sem a gázalakú savak nem gátolják meg.

Azóta az ólomfüst összetömörítésére az említett hutákban már az elektomoságot használják. Ez az eljárás természetesen nemcsak arra alkalmas, hogy a füsttel együtt eltakarodó értékes anyagok összegyűjtessenek, de arra is, hogy a sokszor oly kellemetlen füst maga is eltávolíttassék, szóval a levegő tisztítására is.

Kivált Londonnak, ez óriási gyár-

városnak állandó csapása a füst; nemcsak mert kellemetlen s mindent befeketít, de mert részben a hirhedt londoni ködnek is okozója. Minthogy azonban a leírt felfedezés alapján a füst kondenzálható s így a levegő megtisztítható, már akadt is két vállalkozó, ki Londont a füsttől s így a ködtől is meg akarja menteni. Lám! egy szerény igénytelen laboratóriumi észletnek is mily váratlan s messzeható alkalmazása lehet! (Industrie-Bl. 1885.)

R. A. L.

TERMÉSZETTUDOMÁNYI MOZGALMAK A HAZÁBAN.

22. *A m. tud. Akademia* III. osztályának május 17-ikén tartott ülésén az első tárgy *Lenhossék Mihály* »Ritkább bonczatani rendellenességek« című értekezése volt, melyet *Lenhossék József* r. tag olvasott fel. E dolgozat három, több szempontból érdekes, bonczatani rendellenesség leírását és fejtegetését tartalmazza. A rendellenességek a következők: 1. Mindkét here a bal hereburokban. 2. Elcsontosodott ligamentum stylohyoideum. 3. A medenceüregben fekvő bal vese.

Dr. *Perényi József*-nek a »*Torpedo marmorata*« fejlődéséről szóló értekezését *Mihálkóvics Géza* a rendes tag ismertette. A munka a *Torpedo marmorata* gerinczhúrjának és a mellette fekvő képleteknek származásával foglalkozik. A chorda dorsalis az alsó csiralevélen mutakozó ivből csatorna módjára fűződik le, még pedig az embrió-pajzs középső részén leghamarabb, később az elülső részén, végre pedig a hátulsó részen. A midőn a chorda sejtjei hígulni kezdenek, a kerületi szeléken világos fényű alkatnélküli hártya (*membrona propria chordae*) képződik, melyhez a környezetben megmaradt sejtek odafeküsznek és vastagítják. A chorda vége dombalakú s midőn a velőcső aljába betolódik, két részre oszlik s villásan ágazik a képződő canalis neurentericusba. A canalis neurentericust a *T. marmoratánál* szerző írja le először. Végre még a chorda elmeszesedő porczos hüvelyének képződését fejtegeti, mely az elemi csigolyákból befűződésök alkalmával elváló mesoderma sejtjeiből keletkeznek.

Végre *Margó Tivadar* r. tag *Dr. Roboz Zoltán*-nak »*Adatok a gregarinák ismeretéhez*« című értekezést mutatja be. Szerző vizsgálatait a villafrancai tengeri zoológiai állomáson a *Salpa bicaudata*-ban talált új gregarina fajon (melyet *Gr. flava*-nak nevez) végezte. Leírja az új faj bonczatani és élettani viszonyait s kimutatja,

hogy a testnek három jellemző része: az epimerit, protomerit és a deutomerit nemcsak külső, de belső szétkülönülésnek is megfelel, a mennyiben a test ez által három önálló kamarára oszlik. Egyszersmind ez állatok sajátos mozgását is leírja s okát egy külön *subcuticularis izomrendszerben* találja. Ezenkívül a cuticulának, a belső testállománynak és a nucleusnak finomabb szerkezetét s a conjugatio előtt és után észlelhető változásokat és karyokinetikus tünetményeket is tanulmányozva, a következő eredményekre jutott: 1. A *Gr. flava* cuticulájában eddig nem ismert igen parányi pórusok vannak. 2. Az epimerit és a protomerit, valamint ez utóbbi és a deutomerit között levő választófalat egyedül csak a cuticula képezi. 3. A gregarinák testállományában két réteg különböztethető meg: a kéregállomány és a belsőállomány, mely utóbbiban a jellemző narancssárga szín a benne levő nagyobb mennyiségű sárga olajcseppek-től származik.

23. A »*Trencsénmegyei Természettudományi Egyesület*« f. évi október hó 21-ikén tartotta évi rendes közgyűlését, melynek tárgyát a módosított alapszabályok tudomásul vétele, a tisztí karnak 3 évre való megválasztása s a legközelebbi teendők programja képezte. Az alapszabályok annyiban módosultak, hogy az egyesület céljai közé a turisztika segélyezése és előmozdítása is fel lőn véve; az egyesület ez által azt reméli elérhetni, hogy a természeti szépségekben annyira bővelkedő megye szebb pontjai könnyebben váltnak majd hozzáférhetőkké s így látogatottabbakká s ismertebbékké. A titkári jelentés az egyesület izmosodását konstataulta; a pénztárnok jelentette, hogy az évkönyv okozta tetemes kiadások daczára is, pénztári maradékkal fejezi be az évet.

Az új tisztikar következőleg alakult: elnök: *Dr. Brancsik K.*, alelnökök

Chárusz L. és Rappensberger V. titkár Petrogalli A.

Az egyesület évkönyve legkésőbb 1887. január hó lefolyása alatt fog megjelenni.

A közgyűlés elhatározta, hogy a publikumtól oly lelkesen felkarolt felolvasások ez évben is meg fognak tartani.

24. A Magyarországi Kárpát-egyesület központi választmánya október hó 16-ikán gyűlést tartott, melynek tárgysorozatából a következőket emeljük ki:

A múzeumi épület Poprádon már teljesen elkészült. Az épület belső berendezése, valamint az épület körül levő kertnek havasi növényekkel való beültetése sok költséget követelnek; e czélból az egyesületi tagok adakozásra fognak felkérteni. A ki arra kötelezi magát, hogy évenként legalább 1 frtot ad a kárpáti múzeum czéljaira, a múzeum pártolói sorába lép. A Tátra-osztálynak útépités és útjelzés czéljából 600 frt segély szavaztatott meg. Az egyesület megvette Klimkovics Ferencz akadémiai festőnek a Magas-Tátrát ábrázoló nagy olajfestményét, melyet olajnyomat útján fog sokszorosítani.

25. A m. tud. Akadémia III. osztálya a nyári szünet után első ülését október 11-ikén tartotta

Az előadások sorát Konkoly Th. Miklós tisz. tag nyitotta meg, ki a déli éggömbnek $0^{\circ} 15^{\circ}$ zónáján végzett csillagszínképi vizsgálatainak első és második részét 1230 álló csillag katalógusával együtt már régebben bemutatta volt, s ezúttal ugyanezen övnek XII. h.—XVIII. h. közé eső részére vonatkozó megfigyeléseinek eredményeit, 855 álló csillag katalógusával együtt terjeszti elő. Ezzel a déli csillagos égövön befejezte vizsgálatait s katalógusa összesen 2085 álló csillag színképét foglalja magában.

Erre Gotthard Jenő mint vendég »Az égi testek fotografiai felvételéről« értekezett. Saját tapasztalatai alapján a csillagászati fotográfia minden ágát ismerteti. Részletesen leírja saját szerkesztésű eszközeit, s a részben önállóan megállapított, részben pedig czélszerűen módosított módszereket. A herényi csillagvizsgáló ez idő szerint a csillagászati fotográfia minden ágára teljesen fel van szerelve. Legközelebb másfél évi munkálkodásának eredményeit fogja bemutatni.

Dr. Mihálkovics Géza r. t. tanszéki első segédjének, Dr. Ónodi Adolfnak »Ujabb adatok a bolygó idegcsoport ismeretéhez« és »Adatok a sugárdűz ismeretéhez« című dolgozatait mutatta be. Ónodinak az állam és a m. tud. Akadémia segélyével a nápolyi állomás magyar asz-

talán 25 faj halon végzett vizsgálatai számos ismeretlen tényt derítettek fel, melyek lényeges módosítással és bővítéssel járulnak az őshalak idegrendszerének ismeretéhez. Kimutatja az ú. n. mellső vagus gyökerek rendeltetését, a vagus zsigeri ágának összeköttetését a felső gerinczagi idegekkel, a mellső hosszanti izomzat beidegzését, s az idevonatkozó német adatok téves voltát. A sugárdűzot, mint önálló képletet találja meg, valamint egy kiterjedt fonalat derít fel, mely a sugárdűztől kiindulva, a nagy edénytorzsekre húzódik és mely a gerinczesek sorában a fejszimpatikus ősi alakját képviseli.

Perényi József morfológiai dolgozatát a *blastoporus állandó megmaradásáról a béka-féléknél*, szintén Mihálkovics G. mutatta be. A dolgozattól kitűnik, hogy a blastoporus a béka-féléknél állandóan megmarad, épen úgy, mint a Triton-nál. Az embrióban tehát legelőször is a blastoporus képződik, azután a chorda dorsalis, ezután a primitív sáv és végre a medullaris barázda.

Végre Lengyel Béla levelező tag Hankó Vilmos reálisoklái tanár három dolgozatát mutatja be:

A szén-szulfid hatása a káliumbenzilátra és a fenólkáliumra. A benzilalkohol magatartása a káliumhidroxiddal szemben teljesen megegyezik a methyl-, ethil-, propil- stb. alkoholokéval. A képződött káliumbenzilát szén-szulfiddal benzildiszulfoszénsavas káliumot képez; tehát eltérés a benzilalkohol és az említett alkoholok között e tekintetben sincs. A fenól káliumhidroxiddal kezelve, fenólkáliummá, ez, szén-szulfiddal összehozva, egy ismeretlen testté — de nem fenildiszulfoszénsavas káliummá — alakul át. A fenól és a valószínű alkoholok között tehát e tekintetben is lényeges az eltérés. — Bemutat egy új készüléket a nitrogén abszolút meghatározására, melyet Dr. Hankó tervezett és Kreidl prágai mechanikus készített. A készülék a Dumas-Simpson-féle nitrogén meghatározó készülékek módosított alakjai mellett könnyű kezelhetőségével tűnik ki. — Végre előterjeszti a csonthegy-i hideg sósforrások kémiai elemzését. Dr. Hankó elemzése szerint a csonthegy-i (Kolozs megye) sósforrások vize a hideg sós ásványvizek közé tartozik. E forrásokban a konyhasón kívül lényeges alkotórész a glaubersó, a chlór-lithium és a szénsavas magnézium.

Az osztályülést. osztályértekezlet követte, melyen az Akadémia másodelnökévé megválasztott Sztoček József osztályelnök helyébe Thán Károly r. tag ideiglenes osztályelnökké választott meg.

TÁRSULATI ÜGYEK.

Fegyzőkönyvi kivonatok a társulat üléseiről.

VI. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS.

1886. okt. 20-ikán.

Elnök: SZILY KÁLMÁN.

Titkár jelenti, hogy a Vall. és Közokt. Miniszterium f. é. 18037. sz. a. az országos segélyt (4000 frtot) utalványozta.

Titkár jelenti, hogy a választmánytól kiküldött pénztárvizsgálók a pénztárt és értékpapirokat szept. 29-ikén megvizsgálták és mindent rendben találtak. — Tudomásul van.

Titkár jelenti, hogy az országos kiállításra ellopott könyvek ügyében a törvényszék végzése szerint a további eljárás beszüntetett, minthogy a tolvaj öngyilkos lett, a tanszer-csarnok felügyelője ellen pedig terhelő adatok nem merültek fel. E szerint a Társulat az elveszett kiadványokért semmi kárpótlást sem kap. — A választmány nem remélve, hogy az igazgatóságtól kapna kárpótlást, s tekintetbe véve, hogy a Társulat nem pénzben, hanem kiadványaiban szenvedett veszteséget s így vagyoni leírásra nincs szükség: elhatározza, hogy e szomorú emlékű dologban nem tesz további lépést.

Titkár bemutatja a diszoklevelet, melyet a Társulat közhasznú kiadványaiért az országos kiállításon kapott. — A választmány megbizja a titkárságot, hogy e diszoklevéllel a titkári hivatal falát ékesítse.

Titkár jelenti, hogy a szünetek alatt megjelent a Társulat segélyezésével Dr. Daday Jenőnek pályanyertes műve, a Hexarthra polyptera szerkezetéről és életviszonyairól a Természetrzaji Füzetekben.

Megjelent Dr. Buday Józsefnek megbízás útján készült munkája a persányi hegység eruptív kőzeteiről a Földtani Közönyben.

Megjelent továbbá a Társulat kiadásában László Edének a Társulattól kapott megbízás alapján készült munkája a magyarországi agyagok mechanikai és chemiai elemzéséről.

Megjelent végre a Természettudományi Társulat könyvtára czimjegyzékének II. füzete Heller Ágost könyvtárnok szerkesztésében.

A könyvkiadó vállalatból megjelent Lóczy nagy munkája Khináról, s az aláíróknak meg is küldetett. — Tudomásul van.

Sajtó alatt van Herman Ottónak a magyar halászatról szóló könyve. Az I. és II. rész már majdnem teljesen ki van szedve; a III-ik részt, mely a magyarországi halak természetrajzi leírását tartalmazza, a szerző e napokban nyújtotta be.

Titkár jelenti, hogy Dr. Dezső Béla

benyújtotta művét a magyar tengerpart szivacs-faunájáról.

Titkár előterjeszti a Forgó tőke pénztári állását szeptember végén. — Tudomásul vétetik.

Titkár jelenti, hogy a 81 tanintézet közül, melyeknek a Társulat felajánlotta jutalomkönyvek (405 kötet) megküldettek, 73 intézet küldötte be köszönő levél kíséretében azon 320 tanuló nevét, kik jutalomban részesültek. — Tudomásul vétetik. A választmány megbizja a titkárságot, hogy a jutalmazottak névsorát a Közöny alkalmas helyén tegye közzé.

Titkár elszomorodással jelenti, hogy Korizmic László, Társulatunknak 1857 óta tagja s 1859—60-ban elnöke, elhunyt; temetésén Szily Kálmán, a Társulat elnöke és Fodor József első titkár képviselték a Társulatot. — Szomorú tudomásul szolgál.

Titkár jelenti, hogy a »Naturwissenschaftlicher Verein zu Magdeburg« és a »Société d'histoire naturelle Croate à Zagreb« megküldve kiadványát, cserére szólítja fel Társulatunkat. A Társulat könyvtárnoka mindkettőt ajánlja. — A választmány az ajánlott cserét elfogadja.

A jegyző felolvassa a könyvtárba ajándékkul érkezett munkák lajstromát: Jelentés a Phylloxera-kísérleti állomás 1885-ik évi működéséről, a Földművelési miniszterium ajándéka; — A m. korona területén levő távirtdák statisztikája 1885-ik évről, a Közlekedési miniszterium ajándéka; K. Nagy Sándor, Bihar vármegye földrajza, N.-Várad városa ajándéka; — Dr. Breuer Ármin, Helyrajzi emlékmű a m. orvosok és természetvizsgálók XXIII. vándorgyűlésére, a helyi bizottság ajándéka. — Dr. Horváth Géza a következő munkákat ajándékozta: F. v. Thümen, Die Einwanderung und Verbreitung der Peronospora viticola in Oesterreich; — St. Schulzer v. Muggenburg, Phallus imperialis és Unbefangene Revision der Elönmunkálatok Magyarhon gombavirányához, írta Hazslinszky Frigyes, Budapest 1885; — John C. Branner, Cotton in the empire of Brazil; — A. M. Lomnicki, Slodkowodny utwor Trzeciozedny na Podolu Galicyjskiem. — A szerzők maguk a következő munkákat ajándékozták: Ávéd Jákó, Gyulafehérvár éghajlatának viszonyai 1875—1884. I—III. füzet; St. Schulzer v. Muggenburg, Eine Berichtigung; — és

Einige Worte über die Magyarhon Myxogasterei, írta Hazslinszky Frigyes, Eperjes 1877; — Székely Mihály, Az időjárás tan alapvonalai; — Léderer Ábrahám, Társadalmi paedagogia; — Gallik Géza, Útmutatás a tápszerek, edények, szövetek és egyéb házi czikkek orvos-rendőri vizsgálátára; — Alföldi Flatt Károly, A nagyváradai Püspök-fürdő Lotos-virágai (Nymphaea thermalis DC.); — Dr. Schmidt Ágoston, Természettan a középiskolák VII. és VIII. osztálya számára; — H. Attems; Obstverwerthung. — Dr. Fodor József, Egészségtan a középiskolák felső osztályai számára, Lampel R. könyvkiadó ajándéka. — Chifford Richardson, American Cereals, Bernáth István miniszteri titkár ajándéka. — Köszönettel vétetnek.

Titkár elszomorodással jelenü, hogy az örökítő tagok közül elhunyt Korizmic László és Szandner Henrik birtokos Pusztatúzokon; a rendes tagok közül pedig a következők elhunytáról értesült: Bajsai Voj-

nits Jakab Szabadkán, Baranyay Kálmán jegyző Banán, Frint Albert gyógyszerész Eracsiben, Illés Lajos gazdatiszt P.-Mágo-cson, Imre Aurél orsz. képviselő Budapestben, Nedwich Pál erdész B.-Harsányban, Sátor Vilmos műszaki chemikus Budapestben, Dr. Szabó Dávid m. főorvos Nyiregyházán, Szentmiklósy Lajos bányaesküdt Zággráiban, Thallmayer Rezső tanár N.-Szebenben, Török Sándor unit. lelkesz Kőröspatakon, Vály Imre plébános Nagy-Sáriban, Wartha Vinczéné szül: Heussy Zsófia, Budapestben; ösz-szesen 13-an. — Szomorú tudomásúl szolgál.

Kilépésöket bejelentették 12-en. — Tudomásúl van.

Kitörlésre ajánlatnak mint régi adósok 53-an. — Kitörlöttenek.

Jegyző felolvassa az új tagokul ajánlottak névsorát. — A felolvasottak mindannyian, szám szerint 78-an, megválasztattak; velök a tagok létszáma 5791-re emelkedett, kik között 145 alapító és 103 hölgy van.

VII. SZAKÜLÉS.

1886. okt. 20-ikán.

Elnök: SZILY KÁLMÁN.

16. Dr. Ó n o d i A d o l f »A nápolyi zoológiai állomás magyar asztaláról« tartott előadásában vázolta a tudományos életet, a berendezést és munkálkodást ez állomáson s elősorolta azon munkálatokat, melyeket a magyar asztalon magyar búvárok készítettek. (Bővebben közöljük.)

17. Neumann Zsigmond »A

vizgöz gazometrikus meghatározásáról« értekezve, e célra alkalmas és saját módosítású készüléket mutatott be. Ezenkívül szólt a gőzsűrűség meghatározásáról Hoffmann módszere szerint; s végül maga szerkesztette laboratóriumi csipetetőt mutatott be, mely főképen súlyosabb tárgyak megszorítására alkalmas.

LEVÉLSZEKRÉNY.

KÉRDÉSEK.

(64.) Mi a zoológiai neve az itt küldött bogárnak, a mely repczéinkben roppant károkat okoz. Nálunk honvédbogárnak hívják. Igen ohajtanék biológiai adataival megismerkedni.

W. G.

(65.) Vajjon hasznos-e, vagy káros-e a bűdös mezei poloska, s azért kimélni vagy irtani kell-e?

W. G.

(66.) Az állatok nemzetsége (hada, génusza) és fajai egymástól jobban különböznek, mint a növényeké, azért a néptől aránylag több állat kapott magyar nevet. Mindamellettt számos és különösen apróbb állatnak nincs eredeti magyar neve s az állattani és növénytani szisztematikusi czikkeken a vadak és füvek latin neveit vagyunk kénytelenek használni, némelykor ragosítani is.

Ha az állat vagy a növény latin neve

után nincs ott az autor neve, a ragot a faj nevéhez függesztjük, a névutót is egyszerűen utánna helyezük pl. »*Viola odoratá*-t lát-tam«, vagy »*Canis familiaris* felől tudakozódik«.

Azonban, mikor az állatnak vagy a növénynek latin kettős nevét még az autor, azaz a megnevező személy neve is követi, a ragosítás bajosabb és épen ebben a tekintetben hazánk termékrajzi iróinak véleménye és szokása két felé ágazik.

Egyik rész, különösen a botanikusok egy része úgy gondolkozik, hogy a növénynek három neve van: *génusz-neve*, *fajneve* meg *autorneve*, azért ezen vélemény szószólói az autoros latin neveket a következőkép ragosítják, pl.

»*Symphytum Ottomanum* Friv.-t,« vagy

»*Cynips Hungarica* Hart.-ot találtam«,

a mi szóval kimondva (Frivaldszky-t, Harti-

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.